



Alchemilla

Zomernummer 2015



Colofon

De Alchemilla verschijnt viermaal per jaar in een oplage van 375 exemplaren.

Het IVN, instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, is een landelijke vrijwilligersvereniging met regionale afdelingen.

Omdat de IVN afdeling West-Friesland ervan overtuigd is dat werken aan een gezond leefmilieu belangrijk is voor ons, voor kinderen en voor u, houdt het zich bezig met allerlei natuuractiviteiten.

Het lidmaatschap kost € 22,50 per jaar. U ontvangt dan dit afdelingsblad en het landelijke IVN-blad Mens en Natuur.

De Alchemilla wordt gedrukt bij Editoo B.V. in Arnhem

Kopij naar redactie@ivn-westfriesland.nl

Bestuur

Voorzitter: Geert Pietersen

T: 0228 523565

E: g.pietersen@ivn-westfriesland.nl

Secretaris: Gé Kenter

T: 0228 513362

E: g.m.kenter@ivn-westfriesland.nl

Penningmeester en

Ledenadministratie: Rob den Hartog

T: 0228 517593

E: r.den.hartog@ivn-westfriesland.nl

Rekeningnummer:

IBAN/Rekeningnummer: NL13 RABO 0167 7601 57

t.n.v. IVN afd. West-Friesland

Leden van Bestuur:

Astrid Bijster

T: 0229 275673

E: a.bijster@ivn-westfriesland.nl

Hans Verhoeven

T: 0228 515137

E: j.l.verhoeven@ivn-westfriesland.nl

Adri Bozelie

T: 0227 542621

E: a.bozelie@ivn-westfriesland.nl

Eleonora de Boer

T: 06 54254117

E: e.de.boer@ivn-westfriesland.nl

Foto's

Foto voorkant:

Vrouw Platbuik

Foto Hans Verhoeven

Foto achterkant: Toos Brink

Sponsors

ABZ SEEDS bladzijde 14

WFO notarissen bladzijde 8

IVN afdeling West-Friesland

NME centrum: Streekbos Paviljoen

Postadres: Veilingweg 21A, 1611 BN Bovenkarspel

Telefoon: 0228 520486

Email: info@ivn-westfriesland.nl

Website: www.ivn-westfriesland.nl

Facebook: www.facebook.com/ivnwestfriesland

Twitter: <https://twitter.com/#!/IVNstreekbos>

Nummer KvK: Noordwest-Holland 40624859

RSIN-nummer: 809409914

ANBI: www.ivn-westfriesland.nl/ANBI

**Het NME centrum is iedere zondag geopend van
13.00 - 17.00 uur**

Dependance:

Het Egboetje, Liederik 15, 1678 JC Oostwoud

Contactpersonen

IVN afdeling West-Friesland organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen neemt u dan contact op met onderstaande contactpersonen

Redactie Alchemilla:

Astrid Bijster (zie Bestuur)

Lisbeth van Lintel, T: 0228 517005,

E: l.van.lintel@ivn-westfriesland.nl

Michelle Prins, T: 06 22049814

E: m.prins@ivn-westfriesland.nl

E: m.scherer@ivn-westfriesland.nl

Joke Tilgenkamp, T: 0229 235101

E: j.f.tilgenkamp@ivn-westfriesland.nl

Hans Verhoeven (zie Bestuur);

PR / Persberichten: Toos Brink

T: 0228 512316, E: t.brink@ivn-westfriesland.nl

Publieksactiviteiten: Frieda Bus

T: 0228 541489, E: f.bus@ivn-westfriesland.nl

Scholenwerk: vacant

Exposities: Beppie van der Wegen

T: 0228 322338, E: b.vd.wegen@ivn-westfriesland.nl

IVN website: Rob den Hartog (zie Bestuur)

Vaarexcursies: Theo Ruiter

T: 0228 515797, E: th.ruiter@ivn-westfriesland.nl

Weidevogelwerkgroep: Geert Pietersen (zie Bestuur)

Knotwerkgroep: Rob Rijswijk

T: 0228 561642, E: r.rijswijk@ivn-westfriesland.nl

Ecowerkgroep: Louis van Wegen

T: 0228 316825, E: l.van.wegen@ivn-westfriesland.nl

IJsvogelwerkgroep: Douwe Greydanus

T: 0228 720119, E: d.greydanus@ivn-westfriesland.nl

Inventarisatie Streekbos: Hans Verhoeven (zie Bestuur)

Werkgroep Egboetje: Adri Bozelie (zie Bestuur)

Cursussen: Astrid Bijster (zie Bestuur)

Paddenstoelenstudiegroep PWF: Wil Stelling

T: 0228 315307, E: w.stelling@ivn-westfriesland.nl

Werkgroep Natuurkoffer

Adri Bozelie (zie Bestuur)

Voorwoord

Geert Pietersen

Het wordt zomer, ook al is daar nu nog niet veel van te merken met deze lage temperaturen. Tijd om er op uit te gaan, ver weg of dichtbij maar altijd om van de natuur te genieten. Wie thuis is kan genieten van de buitenactiviteiten bij het IVN. Die zijn er volop en voor elk wat wils, kijk maar in het activiteitenoverzicht van juli t/m september. Fietsen in de omgeving, planten inventariseren, een vaartocht maken of het leven van de bijen bekijken, het kan allemaal onder leiding van deskundige gidsen.

Dat ze gewaardeerd worden blijkt wel in de krant; toen ik die vanmorgen opensloeg zag ik over een halve pagina met foto een verslag van de natuurexcursie voor schoolkinderen van groep 4 onder de kop " Biologen van de toekomst zich verwonderen in het Egboetswater" . Uiteraard onder leiding van een deskundige IVN-gids die de kinderen honderduit vertelde over bijen en andere insecten. Een mooi voorbeeld van het belang van ons scholenwerk, hoe eerder kinderen met de natuur in aanraking komen hoe meer er later van blijft hangen. Daarom in deze Alchemilla aandacht voor de vacature coördinator scholenwerk. We willen deze vacature graag invullen zodat de voortzetting gewaarborgd blijft.

Deskundige gidsen, daar komen er binnenkort weer heel wat bij. Na anderhalf jaar studie en praktijk hebben de deelnemers aan de Natuurgidsencursus allemaal hun eindpresentaties in hun adoptiegebieden gehouden en ze zijn allemaal geslaagd! Binnenkort mogen ze hun diploma in ontvangst nemen. Een felicitatie waard! Wij zijn blij met weer een nieuwe lichter enthousiaste natuurgidsen die staan te popelen om hun kennis in praktijk te brengen. Hierbij past ook dank aan het cursusteam voor de organisatie en begeleiding en de docenten voor hun lessen. Alleen hebben ze belangeloos hun bijdrage geleverd voor het goede doel, de natuur dichtbij brengen door middel van waarnemen en beleven.

Verder in dit nummer mooie verhalen over de natuur, zoals waarom stuifmeel geel is, wat het belang van een algemene plant als Riet is en wat je er allemaal mee kunt doen, het leven van de bij en belang van dit insect voor de natuur en de biodiversiteit maar ook voor de voedselproductie en de vraag of een terrein nu wel of niet een natuurgebied is. Ik wens allen een mooie zomer toe en veel plezier bij alles wat je gaat ondernemen, een verre reis of dicht bij huis en waarbij je weer energie kunt opdoen voor een nieuw seizoen.

Vacature

Gezocht: Coördinator scholenwerk IVN West-Friesland

Het IVN West-Friesland is een zelfstandige vrijwilligersorganisatie die is aangesloten bij de landelijke IVN-organisatie. Belangrijke speerpunten van de organisatie zijn educatie en duurzaamheid. Het IVN West-Friesland is actief vanuit de vestiging in het Streekbos Paviljoen in het Streekbos te Bovenkarspel en de nevenvestiging in het Egboetswater te Hauwert.

Elke zondagmiddag is het gebouw in Bovenkarspel voor bezoekers toegankelijk. Regelmatig worden tentoonstellingen met een natuurthema verzorgd. In de weekenden worden op diverse locaties in West-Friesland natuurevenementen georganiseerd naast lezingen in het Streekbos Paviljoen.

Een belangrijk speerpunt van het IVN is de scholenwerkgroep. Deze werkgroep biedt excursies, leskisten en lessen aan die vnl. zijn gericht op het basisonderwijs. De excursies vinden zowel plaats in het Streekbos als het Egboetswater en enkele andere locaties. Via een digitaal programma is het mogelijk voor de basisscholen in West-Friesland het aanbod te bekijken en te boeken. In het scholingswerk vindt samenwerking plaats met het MAK in Hoorn en de Witte Schuur in Enkhuizen.

De scholenwerkgroep is op zoek naar een onbezoldigd coördinator van het scholenwerk per 1 mei a.s. De huidige coördinator heeft te kennen gegeven op deze datum te stoppen. De functie houdt in om onder toezicht van het bestuur van het IVN en in samenwerking met de kernploeg scholen de vrijwilligers binnen het scholenwerk aan te sturen. Omschrijving van de werkzaamheden die bij deze functie horen (delen hiervan kunnen in overleg worden gedelegeerd): Het bijeenroepen en voorzitten van het overleg met de kernploeg.

Het voorzitten van vier inroosterbijeenkomsten per jaar waarbij op grond van de gedane boekingen de gidsen worden gekoppeld aan de geboekte excursies.

Het onderhouden van contact met het bestuur, de scholen en de gidsen.

Het werven van gidsen.

Bijwonen van het regulier overleg met het MAK en de Witte Schuur.

Het aansturen van de beheerder van het digitale programma.

Heeft u zowel affiniteit met de natuur als met de schooljeugd dan is deze vrijwilligersfunctie wellicht iets voor u. Bij interesse kunt u contact opnemen met Hans Verhoeven, j.l.verhoeven@ivn-westfriesland.nl

Frustraties

Marianne Ouwerkerk

Onze vijver is lek. En dan bedoel ik LEK! De waterlelie, 25 jaar oud, heeft de vijver overgenomen. In het gezelschap van de kleine lisdodde voelt ze zich oppermachtig. De bladeren steken 20 cm boven het wateroppervlak uit.

Bloemen, ho maar : die krijgen de kans niet meer. Het moet eruit. Klusje voor manlief. Helaas was de folie na al die jaren niet bestand tegen zo'n ingrijpende renovatie. Volgende dag nog maar 10 cm water in de vijver. Dat is even schrikken en slikken. Het lijkt simpel. Het lek opzoeken en plakken. Net als een fietsband. Eén dag wachten en weer vullen. Dat duurt even, want er gaat toch gauw zo'n slordige 7000 liter water in. Na een dag is de vijver weer leeggelopen. Nieuwe poging. We zien scheuren die er eerder niet waren. "?" Flinke lap vijverfolie erop geplakt en wachten.

Er zit verbetering in. Nu duurt het twee dagen voor het minimumpeil van 10 cm. weer behaald is, tot grote ergernis van onze kleine watersalamanders die smeken om de waterplanten. "We willen onze eieren kwijt, waar blijven de planten?!!". Ook Rufus de kikker zit luidkeels te kwaken,

maar niet van blijdschap. "Wat maak je me nou? Zo komt er nooit een vriendinnetje op me af. Jullie worden bedankt." Tijdens de reparatie, die niet echt vlekkeloos verloopt, hebben Rufus en de eksters van de burens een conversatie die ik niet helemaal kan volgen, maar ik heb het gevoel dat we uitgelachen worden.

Bert graaft de oever af en tovert de folie tevoorschijn. Het lek zit op een onbereikbare plek. De folie moet er deels uit en opgetrokken worden. We besluiten om de vijver een iets andere vorm (lees kleiner) te geven. De derde poging: twee meter folie eroverheen met een hoop vijverkit en afwachten. In een put van 50 cm en ca. 10 cm water in de rest van de vijver wachten onze waterdieren met smart. En wij wachten ook.

Na zes weken klooiën lijkt het goed te komen. Maar de frustratie is niet weg. Starend in de volle vijver zien we op de bodem twee bladeren die verdacht veel op de waterlelie lijken. Grrr.



Rufus

De juffers en libellen van het Streekbos (deel 2)

Hans Verhoeven
(foto's van de auteur)

Voor de algemene inleiding van dit artikel zie het zomer-nummer 2014, jaargang 42 nr 3.

De soorten libellen

De libellen die ik hier in het kort ga beschrijven zijn alle in het Streekbos waargenomen en deze zet ik, net als de juffers, min of meer in de volgorde waarin ze in het seizoen verschijnen. Het gaat om de vroege glazenmaker, paardenbijter, blauwe glazenmaker, groene glazenmaker, grote keizerlibel, glassnijder, platbuik, viervlek, gewone oeverlibel, Noordse witsnuitlibel, geelvlekheidlibel, zwarte heidelibel, bloedrode heidelibel, bruinrode heidelibel en steenrode heidelibel.

Noordse witsnuitlibel

Hoewel we dat tot nu toe niet hebben meegemaakt is dit de libel die we het eerste zouden kunnen zien; elders duikt de soort al begin april op. In 2008 was er sprake van een explosie van deze soort in Noord-Holland. Dat merkten we ook in het Streekbos waar de soort voor het eerst werd waargenomen. Ze houden van enigszins zure wateren en ook op plassen met veel begroeiing voelen ze zich thuis. Als de soort eieren heeft gelegd duurt het 2 winters voordat de larven uitsluipen. Vanaf 2011 zien we dan ook regelmatig Noordse witsnuitlibellen en het vermoeden bestaat dat ze zich ook in het Streekbos voortplanten. In Noord-Nederland is de soort algemeen. In Europa is de Noordse witsnuitlibel ook alleen in noordelijke streken te vinden.

Glassnijder

Al in april kun je deze kleine glazenmaker zien, hoewel je er echt op moet letten. Dat heeft te maken met zijn jachttechniek. Hij houdt van water met veel begroeiing. De soort



Paringswiel Glassnijdert

jaagt vlak boven de waterspiegel en duikt tussen rietstengels en begroeiing op de oever op zoek naar de verborgen insecten.

Het is heel leuk om langs de Zuideroever op het Ecoproject te gaan zitten en deze jachtwijze op je in te laten werken. Vanaf 2008 altijd in het Streekbos waargenomen en dus een soort die hier zijn eieren legt. Zijn verspreidingsgebied beslaat heel Midden-Europa.

Vroege glazenmaker

Deze soort is makkelijk te herkennen: bruin lijf met groene ogen. Aan het begin van zijn achterlijf zie je een opvallende gele "spijker".

In mei is de vroege glazenmaker al te zien en maakt dan op zo'n meter hoogte boven de plassen en sloten zijn rondjes om op insecten te jagen.

Gaat regelmatig op een rietstengel zitten of in de begroeiing hangen en houdt de omgeving goed in de gaten. Zijn voorkeur gaat uit naar plassen en sloten met een rijke vegetatie. Het is een algemene soort in Midden-Europa en voelt zich ook goed thuis in de wateren van het Streekbos waar zij zeker eieren afzetten.

Platbuik

Ook begin mei kun je deze imposante libel met zijn brede achterlijf zien.

Op de voorpagina staat het vrouwtje afgebeeld en de man staat op de middenpagina. Met korte vluchten vanaf een vaste plaats boven de waterspiegel maakt de platbuik een rondje boven het water en keert net als een grauwe vliegvanger weer terug op dezelfde plek.

Het is een soort die in heel Europa algemeen is behalve in de noordelijke streken. De soort zoekt kleine, zonbeschenen zoetwaterplassen op om de eieren af te zetten. Vanaf 2011 elk jaar in het Streekbos waargenomen en plant zich daar voort. Tot september kun je hem tegenkomen.

Viervlek

De viervlek dankt zijn naam aan de centrale vlek aan de voorkant op elke vleugel en is ook vanaf begin mei te zien. Vanaf een rietstengel verjagen ze alle concurrenten die zich in hun territorium laten zien. Dat zijn ook andere soorten libellen. Interessant is ook dat het mannetje boven het eierleggende vrouwtje blijft vliegen om er zeker van te zijn dat "zijn" (door hem bevruchte eieren) worden afgezet. Een vaste verschijning in het Streekbos die het liefst plassen zoekt met veel begroeiing. Algemeen in Europa, behalve het uiterste zuiden en noorden.

Gewone oeverlibel

De mooi blauw gekleurde mannen zijn opvallende verschijningen die meteen opvallen. Dit zijn wel de meest verspreide libellen in West-Friesland. Ze kunnen leven in elke plas, poel, sloot en vijver. De vrouwen zijn prachtig geel gekleurd met een streep-tekening in de lengterichting van het achterlijf. Begin mei is dit een normale verschijning. Ze komen voor in heel Midden- en Zuid-Europa.

Grote keizerlibel

De grote keizerlibel is inderdaad een keizerlijke, grote libel die je niet kunt mislopen als hij aanwezig is. Constant jaagt hij hoog en laag boven het water en verjaagt andere soorten die ook op de plassen en sloten leven.



Sloot met Krabbenscheer

De grote keizerlibel houdt van veel begroeiing in stilstaand water. In het Streekbos een algemene verschijning en de soort plant zich hier ook voort. Ze komen voor in heel Midden- en Zuid-Europa.

Groene glazenmaker

De groene glazenmaker hoort eigenlijk niet thuis in het Streekbos. Dat heeft te maken met het ontbreken van de waardplant krabbenscheer. De eieren worden alleen op deze plant afgezet. Recent duikt krabbenscheer op in West-Friesland en hopelijk zien we de groene glazenmaker dan als soort regelmatig opduiken in het Streekbos. (lees voor deze soort ook het nawoord) Er is geen foto afgebeeld van deze soort.

Blauwe glazenmaker

Deze soort is slechts éénmaal waargenomen in het Streekbos. Ze zoeken kleine en beschaduwde poelen die daar niet veel voorkomen. Verder een algemene soort in Midden-Europa. Er is geen foto afgebeeld van deze soort.

Zwarte heidelibel

In juni verschijnen de heidelibellen. In 2012 namen we een vrouwtje waar in het Ecoproject en in Enkhuizen werd een jaar later een man gefotografeerd. De zwarte heidelibel lijkt een opmars te maken naar het westen. We gaan goed opletten of de soort zich hier gaat vestigen. Het liefst planten

ze zich voort in zure wateren, maar ook wordt gebruik gemaakt van soms droogvallende plassen of sloten. Daarom zijn ze in het oosten van Nederland algemener en in Europa is hun voortplantingsgebied beperkt tot Midden-Europa.

Bloedrode heidelibel

De mooie, rode, getailleerde bloedrode heidelibel is veelvuldig te vinden in het Streekbos.

Lijkt op bruinrode- en steenrode heidelibellen.



Geschoonde paddenpoel



Sloot voor de schoning

Makkelijk determinatiekenmerk zijn de zwarte poten, zowel bij de mannen als de vrouwen. Zij geven de voorkeur aan water met rijke moerasvegetatie. Overal kun je de gele vrouwtjes eitjes zien leggen, die ze al dansend boven het water omlaag laten vallen.

Soms worden eitjes in de modder gedeponereerd. Algemeen voorkomende soort in West-Friesland. Verder te vinden in Midden-Europa.

Geelvlekheidelibel

De geelvlekheidelibel die eenmaal in het Streekbos is waargenomen is een zwerver geweest. Omdat de soort zich voortplant in ondiepe, moerassige plassen die ook kunnen droogvallen, zal de soort zich hier moeilijk kunnen vestigen. Pas in het oosten van Nederland komt de soort algemeen voor. Zijn verspreidingsgebied is Midden-Europa. Er is geen foto afgebeeld van deze soort.

Bruinrode heidelibel

De bruinrode heidelibel lijkt in eerste instantie op de bloedrode- en steenrode heidelibellen. Determinatiekenmerken om te onthouden zijn: heeft geen zwarte poten en de zwarte lijn tussen de ogen loopt niet naar beneden langs de ogen (snor).

Dit geldt voor de mannen en de vrouwen. Ook dit is in Nederland een algemene soort die de eitjes afzet tussen de planten, maar soms ook in het open water.



Sloot na de schoning

Verspreid over Midden- en Zuid-Europa.

Steenrode heidelibel

De steenrode heidelibel is eenvoudig te onderscheiden van de bloedrode- en de bruinrode heidelibel door het ontbreken van zwarte poten en de zwarte lijn tussen de ogen loopt langs de ogen iets naar beneden (hangsnor). Legt eieren in allerlei ondiepe wateren waarin planten groeien.

In Nederland een algemene soort en in Europa is het ver-

spreiingsgebied beperkt tot Midden-Europa met uitzondering van Engeland.

Paardenbijter

De paardenbijter verschijnt pas in juli. Hier in West-Friesland zelfs in groten getale. Ze hebben de neiging om in groepen te jagen boven sloten en plassen, maar ook boven grasvlaktes. Daarbij vliegen ze meestal op 2 meter hoogte. Ik heb een keer een waarneming gedaan van wel honderd exemplaren boven een grasveld, niet groter dan 2 voetbalvelden.

Ook worden ze jagend gezien langs bosranden waarbij de boomkruinen van hoog tot laag worden afgezocht.

Zeer algemene soort in het Streekbos die zich voortplant in stilstaande wateren met enige begroeiing. In Midden- en Zuid-Europa een algemene soort.

Nawoord

De heidelibellen zijn relatief moeilijk van elkaar te onderscheiden. Ik heb een paar handige determinatiekenmerken genoemd voor de soorten die bij ons in het Streekbos voorkomen. Met een beetje oefening is dat eigen te maken. Voor verdere determinatiekenmerken voor heidelibellen verwijs ik naar de sleutel bij de literatuur.

Ik heb in 2 artikelen beschreven hoe rijk ons "recreatiebos" aan libellen en juffers is. Deze insecten vertellen ons alles over de conditie van de natuur in het Streekbos. Er zijn algemene soorten die weinig nodig hebben om zich in stand te houden, maar ook specialistische soorten die unieke biotopen nodig hebben om zich voort te planten.

Het IVN probeert in het Ecoproject net iets meer voor deze insecten te doen dan in de rest van het Streekbos. Het onderhoud is daarom erg belangrijk. Op dit moment worden de waterdelen in het Ecoproject onder handen genomen. In de winter van 2014/2015 werd de paddenpoel van meer licht voorzien door veel hout rondom de poel te kappen en de poel werd vergroot met glooiende oevers.

De sloot naar het noorden vanaf de waterplas is aan beide kanten rigoureus ontdaan van bijna alle oevervegetatie. De sloot lijkt daardoor heel breed geworden.

Resultaat hiervan is wel dat heel veel leven uit de poel en de sloot is verdwenen. Veel eieren, larven en andere waterdieren zullen het niet hebben gered.

Nu ik dit verhaal schrijf is het begin juni en ik heb geconstateerd dat er tot nu toe weinig libellenleven is waargenomen. De algemene soorten zullen wel weer worden bijgevuld uit de rest van het Streekbos, maar ik maak me wel enige zorgen over de speciale soorten die recent zijn aangekomen in het Ecoproject waaronder de Noordse witsnuitlibel, de zwarte heidelibel en de viervlek. De vroege glazenmaker die prominent in de sloot aanwezig was zal een gevoelige klap hebben gekregen.

Ook de groene glazenmaker is een streng beschermde soort en zal het moeilijk krijgen. Dat heeft voor een belangrijk deel te maken met het schonen van alle waterwegen in de gemeente Stede Broec.

Recent zijn er in Stede Broec wat velden krabbenscheer ontstaan waarvan de blauwe glazenmaker afhankelijk is. Die zijn in het najaar allemaal geschoond waardoor voortplanting in deze omgeving wel erg moeilijk wordt.

Omdat schonen en uitdiepen van wateren doorgaat wil ik daarom het advies meegeven om sloten in 2 jaar te schonen

en plassen in 2 jaar uit te diepen. Verwijder dus aan een kant van de sloot alle vegetatie en doe het jaar daarop de andere kant. Zo vernietig je niet alle leven dat in een sloot voorkomt. Eieren kunnen uitkomen, larven van veel waterdieren kunnen schuilen en voedsel vinden tussen de vegetatie die is blijven staan en de ingegraven kikkers blijven ongemoeid. Zo houden we de biodiversiteit in stand die we zo hoog in het vaandel hebben staan.

Het IVN is van plan om de grote plas van vegetatie te ontdoen en dat gebeurt in ieder geval in 2 etappes: in eerste instantie wordt het schiereiland (ontstaan door verlanding van riet) verwijderd zodat het weer water wordt. Het uitdiepen van de rest van de plas gaat in een later stadium gebeuren. Dat is volgens mij de juiste aanpak.

Literatuur

Zie ook de literatuurvermelding in deel 1

Fotogids Larven van Libellen door Christophe Brochard en Ewoud van der Ploeg, KNNV uitgeverij, ISBN 978-90-5011-486-8

Veldgids Libellen door Frank Bos, Marcel Wasscher en Weia Reinboud, KNNV uitgeverij, ISBN 978-90-5011-508-7 (7e herziene druk)

Determinatiesleutel voor de Nederlandse heidelibellen: http://www.macromia.nl/Waarneming/DETERMINATIE_SLEUTEL_NEDERLANDSE_HEIDELIBELLEN_V2.pdf

De juffers en libellen van het Streekbos (deel 1): http://www.ivn-westfriesland.nl/alch/Zomer_2014.pdf



WFO



.....

mr. Hans van der Horst

mr. Anna Bakker

mr. Kees van Duin

Net iets meer notaris

Burgemeester Schrijnderlaan 2 . 1613 JW . Grootebroek

Zuiderkerkplein 9 . 1601 HK . Enkhuizen

T (0228) 51 24 44 . F (0228) 51 52 03

info@wfonotarissen.nl . www.wfonotarissen.nl

Landschapspark op de Westfrieze klei

Mindert Mulder

'Plant een boom in de wei', is de kop boven een ingezonden brief in de krant.

De schrijfster van de brief juicht het toe dat er boeren zijn die het aandurven om hun koeien weer in de wei te laten grazen. Minpuntje van moderne weilanden is volgens haar echter dat het er ontbreekt aan schaduwrijke plekjes en geen koe wenst ze een zonnesteek toe.

Ze stelt daarom voor om aan de zuid- of westrand van de wei een houtwal aan te leggen of er middenin een boom te planten met een majestueus bladerdak. Eik en linde, dat zijn de bomen waaraan de schrijfster denkt. Het is prachtig voor het landschap, een boom in de wei met rustig herkauwende koeien in z' n schaduw.

Het idee is me uit het hart gegrepen en over een geschikt weiland ervoor hoef ik niet na te denken. Als ik door het raam in de keuken naar buiten kijk zie ik het pal voor m' n neus liggen.

Het weiland aan de overkant van de sloot achter mijn huis strekt zich uit van de Kerkbuurt in Wijdenes tot aan de oude boomgaarden tussen Oosterleek en de dijk langs het IJsselmeer.

In tijden van ouderwets winterweer leent het gebied zich voor een fijne wandeling over bevroren slootjes en berijmd grasland. Ooit besepte ik tijdens zo' n wandeling dat het weidegebied in de omgeving van mijn huis een prachtig landschap is om doorheen te wandelen en, doordenkend daarover, niet alleen op dagen met betrouwbaar ijs.

Terwijl ik deze tekst schrijf, ligt mijn weiland gemaaid en meer geel dan groen te snakken naar een voorjaarszonnetje. Door de wandeling stelde ik eens te meer vast dat je geen toegevroren sloten nodig hebt om over de wei van Wijdenes een heel eind richting Oosterleek te lopen. Slootplanken en dammen zorgen er voor dat het gehucht aan de Leekerhoek door het landschap tot op enkele honderden meters te naderen is.

Een vijf meter brede sloot zonder oversteekplaats maakt dan abrupt een einde aan de wandeling naar het dorp. In

mijn verbeelding zie ik in de noordwestelijk gelegen hoek van het weiland achter mijn huis een groep volgroeide elzen staan.

Koeien liggen herkauwend in de schaduw van de bomen of schuren met een flank tegen een stam. Het is windstil en vanwege een hoog opgelopen temperatuur trilt de lucht. Ondanks de warmte loopt er links van het elzenbosje op eens een eenzame wandelaar over de weide. Vanaf de Kerkbuurt is hij naar het damhek gewandeld dat het boerenland afsluit en in luttele seconden is hij daarna over het hek geklommen. Zonder zich te haasten begeeft de wandelaar zich over het weiland in de richting van Oosterleek. Met een beetje geluk komt hij onderweg de zilverreiger tegen die heeft ontdekt dat het goed vissen is tussen het riet en de zwanenbloemen in de sloten die het land doorkruisen.

Dat hij aan de overzijde van de Molensloot een schapen scherende boer aantreft is ook niet uitgesloten, net zo min als een oogcontact met de steenuil, die bovenop de schoorsteen van een bouwvallig huis aan de rand van Oosterleek zijn leefgebied in de gaten houdt.

Halverwege de tippel zal de wandelaar in de luwte van een windsingel en uit het zicht van alle mensen op een kei aan de slootkant melk drinken en brood met honing eten.

In mijn verbeelding zie ik achter mijn honk een landschap waar natuur en boerenleven in harmonie samengaan. Het lijkt verdacht veel op Arcadia, het land van onschuld en vrede.

Zes dagen na de ingezonden brief over het planten van een boom in de wei plaatst de krant de reactie van een lezeres. Ze laat weten dat voor onweer onder bomen schuilende koeien gevaar lopen juist daar door de bliksem te worden getroffen. Het beeld van door weerlicht uiteengereten koeien onder een oeroude linde staat na vijftig jaar nog steeds op haar netvlies gebrand. Een kenmerk van Arcadia is dat het een utopisch landschap is. Dat het noodlot er zo nu en dan toeslaat is dan ook niet verwonderlijk.

Groencursus

Dit najaar organiseert de IVN afdeling West-Friesland weer een Groencursus.

De Groencursus is bedoeld voor mensen, die belangstelling hebben voor de natuur en er graag wat meer over willen weten. In deze cursus komen zes natuur-onderwerpen, "dicht bij huis" aan de orde. Naast de zes theorieavonden zijn er ook vier excursies gepland, die aansluiten bij de theorielessen.

De volgende onderwerpen komen aan de orde:

1. Insecten. Wie kent ze niet, die hinderlijke kriebelaars, zoemers en stekers! Maar tegelijkertijd een heel uitgebreide en bijzondere diergroep, die onze aandacht meer dan verdient, want onbekend maakt onbemind.

2. Planten. Planten zijn er in heel veel soorten, sommige zijn eetbaar, andere zijn giftig. Ook hier geldt: een nadere kennismaking meer dan waard!

3. Bomen. Wat zou West-Friesland zijn zonder bomen? Denk alleen maar aan de vele boomgaarden, die ons gewest rijk is. Maar ook de rijen knotwilgen langs de wegen,

de populieren op de erven zijn onlosmakelijk aan ons gewest verbonden. Hoe hou je ze allemaal uit elkaar?

4. Landschap. Het landschap in onze omgeving draagt onmiskenbaar het stempel van de mens. Hoe zag het landschap er vroeger uit en hoe heeft het ons gemaakt tot wie we zijn?

5. Vogels. Een groep die tot de verbeelding spreekt, het symbool van de onbegrensde vrijheid. De vele soorten, hun verschillende uiterlijke kenmerken in relatie tot hun leefwijze, maakt dit een uitgelezen onderwerp.

6. Paddenstoelen. Iedereen kent het liedje: "Op een grote paddenstoel, rood met witte stippen." Maar er zijn er zoveel meer. Leer de verschillen tussen plaatjes- en buisjeszwammen en kom meer te weten over hun nuttige functie in het grote geheel van de natuur.

De cursusavonden bestaan uit twee gedeelten. Het eerste deel is een introductie van / uitleg over het onderwerp, daarna is er ruimte voor het actief verdiepen van de stof.



Noordse witsnuitlibel ♂



Bloedrode heidelibel ♂



Viervlek ♂



Gewone oeverlibel ♀



Glassnijder ♂



Grote keizerlibel ♂



Steenrode heidelibel ♀



Paardenbijter ♂



Bruinrode heidelibel ♂



Libellen in het Streekbos



Ik geef de pen door

Jan Flink

Deze nieuwe rubriek bevat wetenswaardigheden of gebeurtenissen uit ons werkgebied West-Friesland en vervangt de rubriek "Wetenswaardigheden uit ons werkgebied".

Pragmites Australis

Dit is de wetenschappelijke naam voor **riet** dat overal in ons landschap is te zien langs sloten en plassen.

Door de eeuwen heen is **riet** altijd van grote waarde geweest voor de mens. Het werd gebruikt als dakmateriaal en isolatie, zoals op boerderijen te zien was. Het was overal voorhanden en kostte niks.

Tegenwoordig kost het juist veel om toe te passen, vooral in buitengebieden op duurdere huizen is het een statussymbool. Door het grote brandgevaar moet men helaas meer verzekeringspremie betalen. Dat is er de oorzaak van dat er nu **kunstriet** voor daken is dat niet brandgevaarlijk is. In plafonds werd vroeger tussen de balken **riet** gelegd wat weer dicht gesmeerd werd met klei.

Riet werd ook gebruikt om mee te schrijven met een fraai gesneden punt aan de stengel. Ook van Gogh heeft er mee getekend en geschreven.

Riet is in de natuur behuizing voor o.a insecten, die er eitjes in leggen of er in overwinteren.

Het wordt als bouw materiaal door vogels gebruikt. Ze vlechten rond 2 of 3 stengels in meerjarig **riet** op ongeveer 50 cm hoogte een nest, veilig voor rovers van eieren of jongen. In ons land zijn dat de kleine karekiet, rietzanger en snor. Zelfs de koekoek is een gebruiker van **riet**; zij loert op een nest dat even bij afwezigheid van beide vogels snel gebruikt wordt om haar ei in te leggen. De zaden van de **rietpluimen** zijn in de winter voedsel voor diverse vogels. Ons kleinste zoogdier, de dwergmuis, maakt zijn nestbol vast aan 3 stengels **riet** en daarin worden dan 4 tot 8 jongen groot gebracht.

Deze muis is ook de enige in Nederland die de paaldanser onder de zoogdieren wordt genoemd. Zij slingeren de staart om het **riet** en hebben daarmee de voorpootjes vrij. Ook werkt het **riet** als een plantaardige long die zich bevindt tussen de atmosfeer en het bodemleven onder water. Doordat de **rietstengel** hol is kan zuurstof beneden het waterpeil doordringen.

Ik geef de pen door aan Theun de Jong.

Het Zanddepot

Pieter Hermans

Een stukje bos lijkt het wel, een hek er om heen, een poort met een ketting en hangslot er aan, er achter een polyester roeiboot met de punt omhoog en de achtersteven ingegraven, een houten gebouw, een bord met 'Kantoor/Werk-schuur' en 'Staatsbosbeheer' er op.

Wat is dit? Natuurgebied? Eenmaal binnen het hek beland staat achter de werkschuur een boetje met hoog opgetast gekloofd brandhout. Iemand zaagt hier blijkbaar bomen om, deelt de stammen op in hanteerbare mootjes en klieft de boel tot energieopwekkers annex sfeermakers.

Een stukje verderop staan wilgen: knotwilgen. Horen die in een natuurgebied? Die staan toch bij boerderijen voor windsingels en geriefhout? Iets wat ooit een klein poeltje was is nu aan het verlanden door rietgroei, evenals een slootje er vlakbij. Verderop staan een paar oude schietwilgen, waarschijnlijk uit de pioniersvegetatie. Enkele zijn dood of bijna dood, de watermerkziekte heeft hier ook toegeslagen.

In tegenstelling tot in het Streekbos worden de wilgen hier niet gekapt. Vallende takken vormen immers geen probleem voor een niet aanwezige publiek. Toch nog een stukje natuur en natuurlijk verloop?

Eiken, beuken, lange rijen, keurig in het gelid, destijds aangeplant op het rulle zand met restjes overgebleven plantgoed. Wel ja, op dat stuk vernield land kan misschien wat productiebos gemaakt worden... levert het ook nog wat op tegen die tijd. Maar ja, dan moet je het wel onderhouden en op gezette tijden dunnen om ook dikke stammen voor mooi timmerhout te kweken. De enkele boom die nu gekapt wordt verdwijnt ergens in een open haard of allesbrander. Wat ooit een uitgebreide waterpartij moet zijn geweest is nu rietland. Nu is rietland ook alleen maar een tussenfase in de successie van vegetatieontwikkeling.

Opeens bleek er gevlekte rietorchis en addertong voor te komen in dit rietland, overgewaaid uit de Weelen. Ja, maar nu gaan we de successie stopzetten, het riet maaien, het stro afvoeren, anders verdwijnen die juweeltjes weer. Natuurlijk verloop? Hier even niet. Leuke toekomstigheid is dat hiervoor de schooljeugd ingeschakeld wordt om ze zo ook een beetje kennis van diezelfde natuur bij te brengen. Is dat wel echt zo of staan ze slechts ten dienste van een select clubje natuurbeheerders die hier hun eigen tuintje (laten) cultiveren?

Bloeiende sneeuwkllokjes in het vroege voorjaar die duidelijk hier aangeplant zijn, een bloeiende appelboom naast spontaan opgekomen kardinaalsmuts, een hulstplantje en een ligustertje, alle uit de poepjes van een vogel opgekomen. Ja, dat is groei en diversificatie. Maar om vervolgens spontaan opgekomen en uitgebreide kornoelje te gaan rooien omdat dit niet in het plaatje past? Is dit nu wat het zou moeten zijn? Eerst alleen maar een tijdelijke opslagplaats van zand, een motorcrossterrein, opvolplaats voor overgebleven boompjes, een productiebos, misschien wel een natuurgebied. Misschien moeten we het wel omdopen in SBB-KNNV-MEC-Clusius-Park, alleen toegankelijk voor vergunninghouders en genodigden!

Scharrelkids

Jouw pagina met ditjes en datjes

Wat is geen vlinder?

Rietvink	De oplossing
Dikkekopje	staat onderaan
Vos	de pagina
Bosuil	

Pluk een paardenbloem en scheur de steel aan de onderkant in. Hou het steeltje eventjes in het water en verbaas je over wat er dan gebeurt. De sliertjes krullen om.

Hoe dat komt?

De buitenkant van de paardenbloemstelen nemen nauwelijks water op. Als je de stelen inscheurt komen de binnencellen bloot. Die cellen nemen wel veel water op. Ze zwellen op en kunnen alleen ruimte maken door de steel naar buiten te laten krullen.



Rupsje, rupsje eet maar flink

**Rupsje, rupsje
Eet maar flink.
Eet je buikje vol.
Eet maar tot je niet meer kan.
Dan word je lekker bol.**



**Rupsje, rupsje
Eet maar flink.
Schep nog iets meer op je bord.
Totdat je uit je jasje kruipt
En dan een vlinder wordt.**



Bosuil = alleen een vogel
Rietvink = een vogel en vlinder
Dikkekopje = een rietvink en vlinder
Vos = een zoogdier en vlinder

Vind je vlinders ook zo mooi? Maak ze van koffie-filters en pijpenragers.

Knip de filter aan de zij-kanten open. Laat de onderkant dicht. Vouw het zakje open. Je kunt ook de vleugels in een vorm knippen.

Kleur de filter in met vilt-stift, waterverf of ecoline. (pas op vlekken met ecoline). Als je daarna met een spuitflesje water eroverheen sproeit lopen de kleurtjes mooi uit. Laat de vlinder drogen.

Vouw nu de pijpenrager om de "onderkant" heen. Het wordt al een vlinder. Buig de twee eindjes een beetje om en schuif er een kraaltje overheen. Dagvlinders hebben immers een knopje aan de sprieten?



Recept voor nectar.

Los 1 deel suiker en/of honing op in 8 delen water. Laat het afkoelen. Leg een kunststof sponsje in een schaaltje en giet daar wat nectar overheen.



Gidsen gezocht

Astrid Bijster

In oktober zijn een paar activiteiten waarvoor we wel een aantal gidsen kunnen gebruiken.

10 oktober: Duurzaamheidsfestival Hoorn

Stichting Netwerk in Hoorn organiseert op 10 oktober een duurzaamheidsfestival in Hoorn. Allerlei organisaties die iets doen rondom duurzaamheid en recycling zijn hiervoor uitgenodigd. Het belooft een hele verrassende dag te worden met allerlei kraampjes en veel activiteiten. Wij doen hier als IVN ook aan mee. Dit festival past goed in ons streven om meer invulling te geven aan bewustwording rondom duurzaamheid. Onze bijdrage moet nog worden uitgewerkt, maar we hebben in ieder geval een kraampje en we kunnen kringloopwandelingen rondom wijkcentrum de Zaagland houden.

Bij dit festival hebben we ook samenwerking gezocht met de KNNV. De KNNV heeft veel kennis over groene tuinen en zal tuinwandelingen geven en een presentatie over beestjes in de tuin.

11 oktober: Paddenstoelendag

De Rotary in Hoorn organiseerde vorig jaar voor het eerst een paddenstoelendag in het Julianapark in Hoorn. Er wordt geld ingezameld voor een goed doel.

In het Julianapark waren allerlei activiteiten en een gezellige markt erbij. Het IVN werd gevraagd om met kinderen rondleidingen te gaan houden en naar paddenstoelen te gaan zoeken in het park. We hadden ook een kraampje ingericht op de markt.

Het was een gezellige drukte en we hebben een paar honderd kinderen rondgeleid met een tiental gidsen. Wegens succes wordt de paddenstoelendag dit jaar weer gehouden. Voor deze dag kunnen we verschillende gidsen gebruiken.

Mocht je graag willen helpen met de organisatie van het duurzaamheidsfestival of willen gidsen op 10 of 11 oktober, neem dan contact op met Astrid Bijster

. Contactadres: vooraan in Alchemilla.

Andere data

22 augustus: Terugkomdag van IVN weekend 'aan de slag met duurzaamheid'

Conny Ligthart en Astrid Bijster zijn naar het IVN weekend geweest met het thema 'duurzaamheid'. Bedoeling van dit weekend was om het thema duurzaamheid IVN breed op te pakken.

Invmiddels hebben we een eerste bijeenkomst gehad van een groepje binnen IVN West-Friesland om dit thema verder uit te werken. In een volgende Alchemilla zullen we aandacht besteden aan duurzaamheid en wat we als IVN afdeling hiermee zouden willen doen.

Ondertussen is er een uitnodiging gekomen voor een terugkomdag op 22 augustus bij de Aardehuizen (<http://www.aardehuis.nl/nl/>) van Paul Hendriksen in Olst. Het is van 10.00 uur tot 17.00 uur. **Wie interesse heeft kan zich melden bij Astrid Bijster. Ik stuur dan de uitnodiging door.**

17 oktober: Ledenuitje IVN West-Friesland

Noteer deze datum vast. Adri Bozelie en Jans Wiersum organiseren dit uitje.

14 november: Provinciale ledendag

Op deze dag voor alle IVN-ers van afdelingen uit Noord-Holland vinden altijd leuke workshops en uitwisselingen plaats. Een programma volgt.

Ledenmutaties

Rob den Hartog

Ledenmutaties t/m juni 2015

Aanmeldingen 01-04-2015 :

Dhr. J. Markusse, Enkhuizen (20-05-2015)

Dhr. A. Burgmeijer, Hoogkarspel

Totaal aantal leden en donateurs: 285



De Honingbij

Thomas Lont

Bijen

Deze insecten behoren tot de orde van de vliesvleugeligen (Hymenoptera) en verschillen van de meeste andere carnivore vliesvleugeligen door het gebruik van nectar en stuifmeel. Ook de larven leven hiervan. Biologisch gezien vormen de bijen echter géén aparte groep.

Alle soorten bijen behoren tot de superfamilie Apoidea, waartoe ook alle graafwespen behoren. Tegenwoordig zijn er wereldwijd circa 20.000 bijensoorten bekend, hoewel het eigenlijke aantal waarschijnlijk hoger ligt.

Bijen komen voor op ieder continent in alle ecosystemen waarin tweezaadlobbige planten groeien, met uitzondering van Antarctica. Men onderscheidt onder andere eusociale bijen en solitaire bijen.

Hommels behoren ook tot de bijen; ze kunnen beschouwd worden als bijen met een dikkere beharing en hierdoor kunnen ze in koelere streken overleven.

Bijenziektes

Bijen kunnen last krijgen van besmettelijke ziektes, waaronder acariose (mijtbesmetting). Bijen leven van nectar en stuifmeel van bloemen en van andere zoete afscheidingen zoals honingdauw. Ze zijn belangrijk voor de bestuiving van vele planten en zodoende verantwoordelijk voor zo'n dertig procent van al het menselijk voedsel.

Naast zijn rol als bestuiver staat de bij vooral bekend als leverancier van honing, hoewel slechts enkele bijensoorten, voornamelijk de honingbij, deze zoete stof aanmaken. Deze bijen voeden hun larven ermee.

Van levensbelang

Bijen houden is goed voor de natuur en voor uzelf. Hoe belangrijk bijen zijn blijkt wel uit de uitspraak van Albert Einstein. Hij trok de conclusie dat als er geen bijen waren er geen bestuiving plaats kon vinden, er ook geen bloesem zou komen en er daardoor geen vruchten zouden groeien. Geen vruchten zou resulteren in geen eten voor mens en dier! Zo belangrijk is dus de bij in het hele grote ecosysteem.

Bijen worden al van oudsher door mensen gehouden voor hun honing en hun was. Over het algemeen vereist het houden van bijen een flinke investering in materiaal en kennis, maar daartegenover staat dat het relatief weinig tijd kost.

Honing: het gouden levenselixir

We staan er niet bij stil, maar de wereld van de bijen is een wonderlijke wereld! De manier waarop bijen leven, honing en stuifmeel verzamelen, hun betekenis in de natuur is allemaal even fascinerend. Alles dat de bij de mens schenkt, blijkt ook voor onze gezondheid van groot belang te zijn.

Al sinds mensenheugenis houden mensen bijen en verzamelen zij de honing. Terwijl het tegenwoordig voornamelijk gebeurt door imkers die dat als hobby doen, was het bijen houden vroeger haast onlosmakelijk verbonden met de landbouw. Een boer hield vaak ook één of meer bijenvolken, omdat de bijen waardevolle diensten verrichtten voor de bestuiving van vruchtgewassen.

Natuurlijk, ook de wind zorgt voor bestuiving, maar de opbrengst van door bijen bestoven gewassen ligt aanzienlijk hoger. De bijenwas wordt ook gebruikt voor het maken van kaarsen.

Kennis is macht

De boer van tegenwoordig lijkt, vaak ongewild of door onkunde, wel een vijand van de bijenvolken te worden. Hij gebruikt grote hoeveelheden bestrijdingsmiddelen die hij op en boven zijn gewassen sproeit.

Het zijn de multinationals als producenten van deze bestrijdingsmiddelen die voor het uitsterven van de bijenrassen zorgen. Men denkt dat de voedselproductie het belangrijkste is, maar het zijn de bijenrassen die voor de bestuiving en vermeerdering zorg moeten dragen.

Bezoek eens een imker

Wie meer wil weten over de bijen zou eens een bezoek aan Henk Stam kunnen brengen bij de Bijenboet in Andijk aan de Molenweg 27. Geïnteresseerden die overwegen om bijen te gaan houden kunnen zich hier volledig op de hoogte stellen. De Nederlandse bijen kunnen nieuwe imkers best gebruiken.

Waarom is stuifmeel geel?

Willem Nijhuis

Ik kreeg een leuk onderzoek ter inzage; WAAROM IS STUIFMEEL GEEL?

Als je denkt dat de fraai gevormde kroonbladeren het belangrijkste onderdeel van bloemen zijn dan heb je het bij het verkeerde eind. Het zijn slechts uithangborden die de insecten moeten lokken naar de allerbelangrijkste plek waar de voortplanting plaats vindt: de meeldraden en de stamper.

Stuifmeelkorrels spelen de belangrijkste rol in het leven van de plant. In deze minuscule korreltjes zitten de mannelijke geslachtscellen. Het zijn hele kleine, maar fraaie bolvormige deeltjes. Er zijn twee soorten stuifmeelkorrels: de kleverige waarbij de dieren zorgen voor het stuifmeeltransport. De stuifmeelkorrels blijven aan de insecten plakken en worden weer achter gelaten bij de ontvangende plant.

Stuifmeel dat door de wind wordt getransporteerd mist dit kleverige stofje.

Waarom is stuifmeel geel? Stuifmeel heeft vaak een heldergele kleur en dat is niet voor niets. De in de pollenwand aanwezige gele kleurstoffen met de chemische naam flavonoïden, absorberen sterker dan andere bloempigmenten het ultraviolette deel van het zonlicht. Dit is vrij agressieve straling die de spermacellen (dragers van erfelijke informatie) binnenin de stuifmeelkorrel makkelijk zouden kunnen beschadigen.

De gele kleurstoffen zorgen er voor dat de warmtestraling uit het zonlicht reflecteert zodat het kwetsbare stuifmeel niet verhit wordt. Deze kleurstoffen beschermen dus de plant. Deze steekt er ook heel wat energie in om die complexe verbindingen te fabriceren. Het gaat om liefst 2 tot 4 % van het gewicht van iedere stuifmeelkorrel. Ik wilde dit met u delen.

Activiteitenoverzicht IVN West-Friesland zomer 2015

Let op: alle onderstreepte data zijn zondagen

Start om 14.00 uur bij het Egboetje in Oostwoud. Een natuurspeurtocht voor jonge onderzoekers en ouders.

Tentoonstellingsthema in ontvangstruimte: *Zaden*
Expositie Incoteczaal: *Natuurfoto's vogelreis Costa Rica*, Hans Verhoeven

4 juli

Inventarisatie Egboetswater.
Alle bijzonderheden aan flora en fauna in kaart brengen.
Deelname vrij voor volwassenen.
Verzamelen bij het Egboetje in Oostwoud om 9.30 uur. Pas kleding en schoeisel aan.

5 juli

Volwassenenactiviteit: Zomerbloemen op de dijk
Het Naviduct van Enkhuizen is befaamd, maar de bloemenrijkdom is onbekend. Start plantenwandeling om 14.00 uur, verzamelplek IVN-vlag op oude Houtribdijk.

8 juli

Kinderactiviteit: Bijen, honing en imkeren
Willem Nijhuis houdt bijen op het Egboetsterrein en vertelt over zijn volken. Start 14.00 uur bij 't Egboetje, Oostwoud. Tevens speurtocht langs natuurspad met Henk Lanting.

11 juli

Inventarisatie Streekbos
Van 9.30 uur tot de middag inventariseren. Verzamelen bij IVN Streekbos Paviljoen vanaf 9.00 uur. Deelname vrij voor volwassenen. Zie de mappenkast voor een historisch inventarisatiearchief.

12 juli

Gezinsactiviteit: Varen met verhalen
Historie vaarpolder en alles wat zwemt, groeit en bloeit langs de vaarroute met de Wilskracht door het Streekbos. Vertrek 14.00 uur vanaf steiger Streekbos Paviljoen. Kosten € 2,50 p.p. en € 1,- per kind. Anmelden: 0228 515797.

18 juli

Volwassenenactiviteit: Zomeroase Egboetswater
Start natuurwandeling om 10.00 uur bij het Egboetje in Oostwoud o.l.v. Wil de Wit. Pas schoeisel en kleding aan de weersomstandigheden aan.

19 juli

Volwassenenactiviteit: Fietstocht door Het Grootslag
Over ontginning, verkaveling, landschap, natuur. Vertrek 10.00 uur bij IVN in Streekbos Paviljoen. Zorg voor proviand onderweg. Een fietsronde door oostelijk West-Friesland. Opgave: t.h.james@ivn-westfriesland.nl

29 juli

Kinderactiviteit: Avontuur in het bos

2 aug

Gezinsactiviteit: Vakantiegevoel op het water
Varen met de IVN fluisterboot en slootwater onderzoeken. Vertrek om 14.00 uur vanaf Paviljoen. Kosten € 2,50 p.p. en € 1,- per kind. Anmelden: Wil de Wit 06 53893055.

8 aug

Inventarisatie Streekbos
Van 9.30 uur tot de middag inventariseren. Verzamelen bij IVN Streekbos Paviljoen vanaf 9.00 uur. Deelname vrij voor volwassenen. Zie de mappenkast voor een historisch inventarisatiearchief.

9 aug

Gezinsactiviteit: Volop vlinders en libellen
Start insectenwandeling door het Streekbos om 14.00 uur bij IVN in het Paviljoen. Fikse rovers en lieve nectarzoekers. Op pad met Hans Verhoeven en Wil Stelling, specialisten op dit gebied.

10 aug

Inventarisatie Egboetswater
Alle bijzonderheden aan flora en fauna in kaart brengen. Deelname vrij voor volwassenen.
Verzamelen bij het Egboetje in Oostwoud om 13.00 uur. Pas kleding en schoeisel aan.

12 aug

Kinderactiviteit: Friemelbeestjes zoeken
Tussen bladeren en planten kriebelt en beweegt van alles. Start om 14.00 uur bij het Egboetje in Oostwoud.

16 aug

Gezinsactiviteit: Vogels en bomen
Peter Buijsman verhaalt tijdens een Streekbosexcursie. Start om 14.00 uur bij IVN in Streekbos Paviljoen.

22 aug

Volwassenen/gezinsactiviteit: Hooidag Ecoproject
Inloop hooidag om 9.00 uur met koffie bij IVN in Paviljoen en start om 9.30 uur tot de middag. Opgave w.kaagman@ivn-westfriesland.nl of 0228 516367.

23 aug

Volwassenenactiviteit: Plantsoen met historie
Historie, monumentale bomen en heemplanten in het Juliana- en Wilhelminaplantsoen in Enkhuizen.
Start wandeling o.l.v. Carla Moonen om 14.00 uur op het Emmaplein bij de Openbare begraafplaats. Opgeven bij 0228 321770.

23 aug

Gezinsactiviteit: Blotevoetenpad lopen
Een bijzondere natuurattractie op Camping De Gouwe Stek, De Gouw 11, 1611 BS Bovenkarspel om 14.00 uur. Met uitleg over de kruiden en insecten langs het pad. Opgave Heleen Peerdeman 0228 511208, kosten € 4,- p.p. en voor kinderen € 3,-.

30 aug

Gezinsactiviteit: Schuitje varen – vogels kijken
Aanmelden Theo Ruiter 0228 515797. Kosten € 2,50 p.p.
€ 1,- per kind. Instappen steiger Paviljoen om 14.00 uur.
Met aan boord vogelkenner Douwe Greydanus; IVN heeft
verrekijkers beschikbaar.

30 aug

Gezinsactiviteit: Bijen en bosgeheimen
Willem Nijhuis houdt bijen op het Egboetsterrein en vertelt
over zijn volken. Start 14.00 uur bij 't Egboetje, Oostwoud.
Tevens speurtocht langs natuurspad met Henk Lanting.

6 sep

Volwassenenactiviteit: Landschap en techniek
Kruiden en bloemen, dijk en water bij Naviduct Enkhuizen.
Verzamelpunt bij IVN-vlag op Houtribdijk om 14.00 uur.

6 sep

Gezinsactiviteit: Schatten van ratten.
Ratonia laat zien hoe schoon, lief en intelligent tamme
ratten zijn om 14.00 uur bij IVN in Streekbos Paviljoen.

7 sep

Paddenstoelenstudiegroep PWF :
inventariseert het Streekbos op zwammen. Start 12.00
uur bij IVN in Streekbos Paviljoen, microscopisch on-
derzoek. Volwassenen aanmelden bij Wil Stelling 0228
315307 of
w.stelling@ivn-westfriesland.nl

12 sep

Inventarisatie Streekbos
Van 9.30 uur tot de middag inventariseren. Verzamelen
bij IVN Streekbos Paviljoen vanaf 9.00 uur. Deel-
name vrij voor volwassenen. Zie de mappenkast voor een
historisch inventarisatiearchief.

12 sep

Volwassenen/gezinsactiviteit Natuurwerkdag Egboet
Keuze uit kleine en grotere klussen op het terrein aan de
Liederik 15 1678 JC Oostwoud, afslag Hauwert. Op-
gave Henk Lanting 0228 313430/ h.lanting@ivn-westfries-
land.nl

13 sep

Gezinsactiviteit: Bijenbroed en honing
Imker Baldi Dekker komt smakelijk vertellen over nut en
noodzaak van het houden van bijen. Start 14.00 uur
in de Incoteczaal van het Streekbos Paviljoen.

20 sep

Volwassenenactiviteit: Bronstijdwandeling
De West-Friese prehistorie komt tot leven via het Arche-
ologisch voetspoor in het Streekbos met Nico Bregman.
Ontdek de lagen in het landschap. Vertrek 14.00 uur bij IVN
vanuit het Streekbos Paviljoen.

21 sep

Paddenstoelenstudiegroep PWF - zie 7 september

26 sep

Inventarisatie Egboetswater
Alle bijzonderheden aan flora en fauna in kaart brengen.
Deelname vrij voor volwassenen.
Verzamelen bij het Egboetje in Oostwoud om 9.30 uur.
Pas kleding en schoeisel aan.

26 sep

Volwassenenactiviteit: Nachtvlinderavond IVN/KNNV
Fred Weel en Ad Roobeek verzamelen en determineren
nachtvlinders vanaf 20.00 uur rondom het Egboetje
in Oostwoud, afslag Hauwert.

27 sep

Gezinsactiviteit: Bodembeestjes in het Streekbos
Op pad met experts Matty Berg en IVN-gids Theo Neefjes.
Verzamelen bij IVN in Streekbos Paviljoen om 14.00 uur
voor een speciale insectenzoektocht door het Streekbos.

27 sep

Open Dag Egboetje en natuurterrein
Activiteiten voor jong en oud met een groen karakter van
11.00 – 16.00 uur rond het Egboetje in Oostwoud. Varen
door Egboetswater, rondleiding natuurspad, kleine boeken-
markt, speurtocht voor kinderen, imker met bijen.

Deelname aan activiteiten is kosteloos, tenzij anders ver-
meld. Men kan een vrijwillige bijdrage geven of lid worden.
Het lidmaatschap kost € 22,50 per jaar. Leden ontvangen
het afdelingsblad Alchemilla en het landelijke IVN-blad
Mens en Natuur.

Van de redactie

Hans Verhoeven

Ingaande dit nummer zijn er een aantal wijzigingen binnen de redactie en de uitvoering binnen het blad. Wij willen u dat graag laten weten.

Marga Scherer heeft vanaf 2006, na het behalen van haar diploma Natuurgids, de opmaak van de Alchemilla gedaan. Zij gaf begin dit jaar te kennen dat zij hiermee per 1 juli 2015 wilde stoppen. Gelukkig heeft zich een nieuwe, verse natuurgids aangemeld die deze taak wel wil overnemen: Michelle Prins. Samen met Marga heeft zij deze Alchemilla opgemaakt. Uiteraard zijn wij erg blij met Michelle en wensen haar een lange carrière bij ons team toe. Binnenkort gaat zij een training volgen bij EDITOO hoe een goede opmaak van de Alchemilla tot stand komt.

Ook Jan Flink van de nieuwe lichting natuurgidsen, die stage heeft gelopen bij de redactie, bekijkt nog of hij deel uit wil blijven maken van ons team. In ieder geval kwam hij met het idee om de rubriek 'Wetenswaardigheden uit ons werkgebied' uit handen te nemen van Hans Verhoeven en dit te wijzigen in een andere rubriek. Voorts gaat hij proberen om een aantal nieuwe natuurgidsen zo ver te krijgen dat zij om beurten deze rubriek gaan voortzetten. Voorwaarde is dat de wetenswaardigheden duidelijk informatief zijn. Deze nieuwe rubriek heet: 'Ik geef de pen door'.

Van verschillende kanten kwam de vraag of het niet mogelijk was een kinderpagina in elke Alchemilla te plaatsen. We hebben Marianne Ouwerkerk bereid gevonden om dit te onderzoeken en uit te voeren. U vindt de première hiervan in dit nummer.

De KNNV heeft te kennen gegeven niet op tijd hun activiteiten aan de redactie te kunnen leveren zodat vermelding voortaan niet meer in de Alchemilla wordt opgenomen. Na al onze inspanningen om meer samen te werken is dat heel jammer.

Rabosponsorfietstocht 6 juni 2015

John Bos

Deze 'Bikkels' (zo heet onze fietsploeg) hebben op zaterdag 6 juni 2015 de Rabosponsorfietstocht gereden voor het IVN en daarmee € 250,- verdiend voor de vereniging.



Van links naar rechts: Ted den Ouden, Wout Hiemstra, Freek Rook, John Bos, Geert Hiemstra, Dick Tool en Tim Tool.

Cursusnieuws

Astrid Bijster

Natuurgidsencursus 2014-2015

Als deze Alchemilla verschijnt is de Natuurgidsencursus afgerond. IVN West-Friesland heeft er 25 gediplomeerde natuurgidsen bij. We begonnen in januari 2014 en op 13 juni was de diploma-uitreiking. We zijn naar Texel geweest om de cursus met zijn allen gezellig af te sluiten. Met het cursusteam zijn we in totaal ruim 2 jaar bezig geweest met de Natuurgidsencursus.

Het was een flinke klus, maar we hebben het met een leuk team samen volbracht. Voor herhaling vatbaar! In de volgende Alchemilla meer aandacht voor de afsluiting van de Natuurgidsencursus.

De Slufter (Texelweekend). Foto Lisbeth van Lintel



Een deel van de kersverse natuurgidsen komt het cursusteam versterken. Dat geeft ons in de toekomst veel mogelijkheden voor het organiseren van een nieuwe Natuurgidsencursus en andere cursussen. We beginnen met een Groencursus.

Groencursus

In september begint een nieuwe Groencursus. Het programma staat in deze Alchemilla.

Regionale training

Zeer waarschijnlijk herhalen we op 12 september wegens groot succes de training Actieve Natuurverkenning van Ton Lommers. Het zit iedere keer heel snel vol. De training zal plaatsvinden in Bergen. Er volgt nog een uitnodiging voor deze dag.

Op de achterzijde van dit blad ziet u de foto van de geslaagde cursisten. Wij wensen hen veel succes als natuurgidsen in de toekomst!

Van de bestuurstafel

Gé Kenter

Het is bijna zomer, dus het seizoen, met name voor de scholen is weer in volle gang. **Nog steeds is IVN West-Friesland op zoek naar een coördinator voor het scholenwerk.** Dit is een verantwoordelijke job, maar daarentegen wel enorm leuk om te doen. Durf deze uitdaging aan. U kunt zich aanmelden bij een van de bestuursleden.

Voor volgend jaar zoekt het IVN ook nog iemand die de grote clubactie op zich wil nemen. De verkoop van de loten brachten altijd een aardig bedrag op. Echt iets voor iemand die op slimme wijze veel loten kan verkopen. Henk Lanting is nog in het bezit van een lijst met namen aan wie loten verkocht kunnen worden.

Wel hebben wij inmiddels iemand gevonden die Facebook

en Twitter voor ons goed op de rails wil zetten. Het bestuur heeft zich voorgenomen om per bestuursvergadering iemand van een werkgroep uit te nodigen voor een oriënterend gesprek. Hierdoor ontstaat een goed contact met de diverse werkgroepen, wordt duidelijk wat er speelt en hoe we dit beter kunnen organiseren en financieren.

Het eerste gesprek was met Louis van Wegen, die zeer verhelderende ideeën heeft over het Ecoproject en de daarin gelegen plas die nodig moet worden uitgebaggerd. In samenwerking met het RSW zal dit worden geregeld. Ook kwam aan de orde hoe op een slimme manier vrijwilligers kunnen worden geworven, alwaar een structureel tekort blijkt te zijn. Ook op het gebied van biodiversiteit en nieuwe aanplant had Louis goede ideeën. Rest mij om u, ook namens het bestuur, een mooie en warme zomer toe te wensen.

Expositie

Lisbeth van Lintel

De poep-pret expositie is een groot succes, wie het nog niet bezocht heeft kan dat nu nog doen! De volgende expositie komt er binnenkort weer aan, deze gaat over zaadverspreiding. Planten vormen zaad voor de instandhouding van de soort. Hierdoor kan het zich vermenigvul-

digen, de winter doorkomen en het verspreidingsgebied uitbreiden.

De volgende expositie zal gaan over op welke manieren een plant zijn zaad verspreid. Heeft u wetenswaardigheden of materiaal hiervoor? Neem contact op met het expositieteam.

Maaiers

Daar gaan ze weer!
Daar staan ze weer!
Daar slaan ze 't neer,
het gras bij 't morgenkrieken,
en halen de zeisen telkenkeer
langs 't wuivende pluimveld heen en weer:
als blinkende molenwieken.

Tot blij getik
en dof gebik,
klik-klik, klik-klik,
van hamers klinkt op de sneden;
tot scheermesscherp de zeis weer blinkt
en 't maaiersliedje lustig klinkt,
nu de zeis weer komt aangesneden!

Want zie, hoe fris
de morgen is,
reeds liggen ris!
aan laag op laag de halmen.
Maar ach, de leeuwerik vaart bang omhoog
en heeft geen moed, aan den blozenden boog,
zijn jubelzang te galmen.



Hij weet het: dicht
bij de zeisen ligt,
o droef gezicht!,
een nest jonge hazen.
Hij ziet van omhoog het jonge goed:
hoe ze zonder de ouden en welgemoed
op de wuivende sprieten azen.

En eensklaps ruist
en gonst en suist
en scheert en bruist
een staalvonk in ijlende kringen;
't gaat raaklings, raaklings, langs hen heen
O, maaierende mannen met harten van steen,
de leeuwerik kan boven niet zingen!

*MAAIERS - J. Winkler Prins (1849 – 1904) opgezocht door
Joke Tilgenkamp. Een keuze, geïnspireerd door de recente schenking
van een oude zeis aan het IVN W-Friesland en omdat vrijwilligers tijdens
Nederlands landschapsbeheer steeds vaker de rustgevende zeis pakken.*

Indien onbestelbaar retour: Veilingweg 21A, 1611 BN Bovenkarspel

